

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi

The Journal of International Social Research

Cilt: 9 Sayı: 44 Volume: 9 Issue: 44

Haziran 2016 June 2016

www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

GÖRSEL OKURYAZARLIĞIN GELİŞİMİNDE TEMEL TASARIM EĞİTİMİNİN ÖNEMİ THE SIGNIFICANCE OF BASIC DESIGN TRAINING ON THE DEVELOPMENT OF VISUAL LITERACY Elif ÇAKIROĞLU*

Öz

Görsel okuryazarlık, genel olarak görsellerin anlamlandırılması ve görsel imgeler aracılığı ile anlam üretimi olarak açıklanmaktadır. Aynı zamanda görsel okuryazarlık, görsel kültürün egemen olduğu çağımızda önemli bir gereksinim olarak karşımıza çıkmaktadır. Temel tasarım eğitimi ise görsel okuryazarlığın temel birimleri olan tasarım ilke ve elemanları öğretisini içermektedir. Bu nedenle görsel okuryazarlık ve temel tasarım eğitimi arasında güçlü bir bağ bulunmaktadır. Bu çalışmada görsel okuryazarlık ile temel tasarım eğitimi arasındaki etkileşim incelenerek, görsel okuryazarlık yetisinin gelişiminde temel tasarım eğitiminin önemi ortaya konmuştur.

Anahtar Kelimeler: Görsel Okuryazarlık, Temel Tasarım Eğitimi, Görsel Kültür.

Abstract

Visual literacy is generally declared as the semantization of images and the generation of meaning through visual images. Visual literacy emerges simultaneously out as a significant requirement on the era of which the visual culture dominates. The basic design training includes the principles and elements on the basic unit of visual literacy teaching. Therefore there is a strong interconnection between visual literacy and basic design training. By this study is the interaction between visual literacy and basic design training examined. It results finally the fundamental significance of design training in the development of visual literacy competency.

Keywords: Visual Literacy, Basic Design Training, Visual Culture.

1. GİRİŞ

Son yıllarda yaşanan gelişimler ile görüntü üreten teknolojiler ve görseller yaşamımızda oldukça fazla yer almaktadır. Özellikle sosyal medya ile anlık ileti paylaşımı, görsel duyuları tetikleyerek görsel düşünmenin yaşamımızda daha fazla yer almasına neden olmakta ve kitleler tarafından paylaşılan bir görsel bellek oluşturmaktadır. İnsan bilinci; estetik beğenilerinde, karar mekanizmalarında ve kitlesel hareketlerde görsel yaşantıya ve görsel belleğe dayalı hareket etmeye eğilim göstermektedir.

Bu eğilim, görüleni ve etkisini önemli kılmakta ve görsellerin kullanım alanları ile tasarım süreçlerinin sorgulanmasını gerektirmiştir. Görsel okuryazarlık, söz konusu gereksinime cevap veren bir unsur olarak yaşamımızda yer almaktadır. Görsel okuryazarlık; bir yeti ya da beceri olarak görülmekte, görsel dili okuma, görselleri anlama ve anlamlandırma ile görsel ürünler oluşturabilmeyi içermektedir. Temel tasarım eğitimi ise sanat ve tasarım eğitimi alan öğrenciler için giriş niteliği taşımaktadır. Temel tasarım dersleri; Güzel Sanatlar Fakülteleri, Mimarlık ve Tasarım Fakülteleri, Eğitim Fakültelerinin Resim-iş Öğretmenliği Programlarının başat dersleri arasında yer almakta, tasarım bilgi ve becerisinin oluşmasında ilk basamağı oluşturmaktadır.

Tasarım ilke ve elemanları, kompozisyon bilgisi, teknik ve malzeme bilgisi, sanat ve tasarım tarihine yön vermiş ustaların eserlerinden oluşan görsel kültür bilgisi, doğa incelemeleri gibi bir çok öğreti ve etkinlik, temel tasarım derslerinin içeriklerini oluşturmaktadır. Temel tasarım eğitimi içerikleri, görsel okuryazarlık yetisinin gelişiminde önemli bir rol üstlenmektedir.

2. GÖRSEL OKURYAZARLIK

Görsel okuryazarlık (Visual Literacy) terimi, ilk olarak 1969 yılında Uluslararası Görsel Okuryazarlık Derneği'ne önemli katkılarda bulunan John Debes tarafından ortaya atılmıştır. Bu tanımında, görsel okuryazarlık, insanların görme yoluyla sahip olduğu ve aynı zamanda diğer duyu deneyimleriyle entegre edebildiği, geliştirebileceği bir grup görme yeterliğine işaret eder. Bu yeterliklerin gelişimi, öğrenme için temeldir.

* Arş. Gör., Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Resim-iş Eğitimi Bilim Dalı, E-posta: eliphcakiroglu@gmail.com

Söz edilen yeterlikler geliştiğinde çevrelerinde karşılaştıkları görünür eylemlerin, objelerin, sembollerin, doğal ya da insan yapımı şeylerin ayırımı ve yorumunu yapabilen görsel okuryazar olurlar. Bu yeterliklerin yaratıcı kullanımı boyunca, diğerleriyle iletişim kurabilir, görsel iletişim çalışmalarını anlayabilir ve onlardan zevk alabilirler (Debes, 1969b: 27'den akt. Avgerinou ve Ericson, 1997: 281).

Debes, tanımında görselliğin öğrenme, iletişim, estetik algı ve sanat ile ilişkisinden söz ederek görsel okuryazarlıkla ilgili genel bir açılım yapmıştır. Ancak söz konusu tanımda, görselleri okuma ve yorumlama sürecinden bahsedilmesinin yanında görsel tasarım süreçlerine değinilmemesi bazı eksiklikler ve belirsizliklere neden olmuştur. Buna rağmen görsel okuryazarlığın yeni bir buluş ya da düşünce olarak kavram niteliğinde ortaya konulması açısından önemli görülmektedir (Çakıroğlu, 2014: 26).

Görselliğin dahil olduğu, yaşamın her alanıyla bağlantılı olarak görsel okuryazarlık; multidisipliner bir yapıya sahiptir. Bu nedenle birçok araştırmacının ilgi odağı haline gelmiştir. Böylelikle farklı disiplinlerle ilişkilendirilen yeni tanım ve açıklamalar ortaya konmuştur.

Rune Peterson'ın açıklamalarına göre; bir çok tanımda; görsel okuryazarlık bir yetenek, yeterlik ya da beceri olarak belirtilmiştir. Görsel okuryazarlık, disiplinler arası ve çok boyutlu bir yapıya sahiptir. Farklı medyalar ve farklı materyallerden oluşan değişik görselleri barındırabilir. Teorik bakış açısıyla görsel okuryazarlık; görsel dil, görsel düşünme, görsel algı, görsel iletişim ve görsel öğrenmeyi içermektedir. İletişimden dizayn, üretim ve kullanıma kadar geniş çapta profesyonel becerinin ilgili olduğu unsurları içerir (Pettersson, 2013).

James Elkins'e göre 1960'larda görsel okuryazarlık; resimlerin de yazının olduğu gibi gramer ve söz dizilimi olduğu düşüncesine dayanmaktaydı. 1970'lerde ise görsel okuryazarlık, Rudolf Arnheim ile ilişkilendirildi. Resimsel kompozisyon ve renk teorileri bulunarak görsel okuryazarlığın gelişimi için görsel sanatlar eğitimi içerisine dahil edildi (Elkins, 2003: 125).

Rudolf Arnheim de "görsel ortamın başlıca özelliği, şekilleri iki ve üç boyutlu uzamda temsil etmesidir, oysa sözel dilde dizilim tek boyutludur. Bu çok boyutlu uzam fiziksel nesnelere ya da olaylarla ilgili iyi düşünme modelleri getirmekle kalmaz, aynı zamanda kuramsal akıl yürütme için gerekli boyutları da izomorfik olarak temsil eder" diyerek görsel okuryazarlığın, sözel okuryazarlığa göre daha geniş kapsamlı olduğundan söz etmektedir (Arnheim, 2012: 259).

Robinson'a göre görsel okuryazar kişiler görsel mesajları anlar ve yorumlar. Aynı zamanda görsel iletişim unsurlarını analiz ederek değerlendirebilirler. Görsel okuryazarlık; şirket sembolleri ve tv reklamlarından, sokak işaretlerine kadar birçok medya mesajları içerisinde yer alan görselleri, dizayn, renk ve kalıpları yorumlamayı içermektedir (Robinson, 1984: 267-275'den akt. Brill vd., 2007: 50).

Görsel okuryazarlık; sanat ve tasarım, medya ve iletişim, kentsel ve mimari yapılar, etnografik öğeler ve tarihi kalıntılar gibi farklı görsel ürünleri içine alan görsel kültür kavramının incelenmesi gereksiniminden doğmuştur. Mimari yapılar, kentsel tasarımlar, sinema, televizyon, internet ve sosyal medyada karşımıza çıkan görüntüler; gazete ve dergi gibi basılı yayınlarda yer alan fotoğraf, resim ve karikatürler; cadde ve sokaklarda yer alan billboardlar, afişler, duvar yazıları; meydanlarda yer alan heykeller, bunun yanında müze ve galerilerde yer alan resim, heykel, enstalasyon ve video art vb. gibi geleneksel ve çağdaş sanat eserleri; moda ve tasarım nesnelere; tarihi ve arkeolojik kalıntılar vb. gibi görsel unsurlar görsel kültürü oluşturmaktadır. Son yıllarda teknolojinin gelişimi ile sosyal medya üzerinden anlık ileti paylaşımının artması ve görseller yolu ile iletişimin yaygınlaşması sonucunda görsel kültür unsurları, modern yaşamın ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Böylece görsel okuryazarlık becerisi, önemli bir gereksinim olarak öne çıkmaktadır.

Görsel Okuryazarlık, görsel kültüre ait her bir alanın kendine özgü kullanım amaçları, üretim teknikleri, boyut, malzeme gibi özelliklerinin incelenmesini ve aynı zamanda bu uygulamaların birbirleriyle olan ilişkisinin değerlendirilmesini kapsamaktadır (Yıldız, 2012: 69).

Görsel okuryazarlığın multidisipliner bir yapıya sahip olmasından dolayı farklı görsel çalışma alanlarına farklı bakış açıları ve yaklaşımlar sunması nedeniyle, ortak bir tanım üzerinde fikir birliğine varılamamıştır. Ancak görsel okuryazarlığın temel ilkeleri ile ilgili bazı ortak noktalar belirlendiği söylenebilir. Avgerinou ve Ericson'a (1997) göre belli ölçüde uzlaşa sağlanmış temel ilkeler şunlardır.

1. Görsel okuryazarlık; iletişim, düşünme, öğrenme, anlam üretimi ve estetik beğeni amaçlı görsellerin kullanımına işaret eder.
2. Görsel okuryazarlık kapsamında görseller, göz ile görülür, beyinde algılanır.
3. Görseller, insanlar tarafından üretilmiş ya da doğal olabilirler; çeşitli eylemsel ve resimsel görüntüleri; gerçekçi ya da ikonik işaretleri; sözlü olmayan çeşitli simgelerle kombine edilmiş yazılı sözcükleri; dijital sembolleri içerebilirler.
4. Görsel okuryazarlık çalışması; teori, araştırma, uygulama ve bunlar arasındaki ilişkiyi içerir (Avgerinou ve Ericson, 1997: 284).

Yukarıdaki ilkelerin, araştırmacıların tanımlarında yer verdikleri ifadeleri genel olarak derlediği görülmektedir. Görsel okuryazarlığın görsel algı, görsel düşünme, estetik, iletişim, imgesel kodları yorumlama ve oluşturma boyutlarına dikkat çekilmektedir. Konu ile ilgili araştırmalarda görselleri okuma ve anlamlandırma süreçlerine daha çok değinildiği gözlemlenmektedir. Ancak görsel okuryazarlığın üretim ve tasarım boyutu da büyük bir önem taşımaktadır.

Görselleri anlamak ve yorumlamak yani görsel okuma becerisi kadar, görsel tasarım ile görsel dil oluşturmak da görsel okuryazarlığın bir parçasıdır. Rune Petersson (1988); görsel okuryazarlığı açıklarken "yazılı sözcüklerin ve metinlerin anlamını öğrenmek ne kadar gerekli ise, görsel dilin bileşenlerini okumayı ve anlamayı öğrenmek de o kadar gereklidir. Görsel iletileri doğru olarak yorumlamanın yanında görsel mesajlar yaratmak amacıyla öğrenilen yetenek görsel okuryazarlıktır" ifadelerini kullanmaktadır (Pettersson, 1988: 155'den akt. Parsa, 2004: 29).

Görsel okuryazar olan kişiler; görsel dili okuyabilmeli ve yazabilmelidir. Görsel okuryazarlık, sözel okuryazarlıktaki gibi sadece alfabetik anlamda iletiyi kodlama ve kod çözmeden ibaret olsaydı, kolaylıkla öğrenilebilirdi. Oysa görsel dili okumak; beden dilini ya da resimleri yorumlamak ve anlamlı görsel içerikleri üretebilmektir (Ausburn ve Ausburn, 1978: 291).

Okuryazarlık söz konusu olduğunda; dilin söz dizilimi (syntax), uygun form ve sıradaki sözcüklerin düzenli kurulumu anlamına gelir. Kurallar belirlenir; tek yapılması gereken bunları öğrenmek ve kullanmaktır. Fakat söz konusu görsel okuryazarlık olduğunda dizilim (syntax), parçaların düzenini ifade etmekle kalmaz, aynı zamanda kompozisyon ile ilgili kararların nihai sonucu nasıl etkileyeceği ve kompozisyon süreçlerine nasıl yaklaşmalıyız sorusu ile bizi baş başa bırakır. Bu konuda kesin kurallar yoktur, ancak görsel anlamı organize etmek için parçaları düzenlemek, yani kompozisyonda anlamın oluşturulması büyük bir meseledir. Görsel iletiler için anlam üretiminde temel tasarım unsurlarının oluşturduğu etkinin yanı sıra insanın algı mekanizması da yer almaktadır. Daha basit olarak anlatmak gerekirse; birçok renk, şekil, doku, ton ve oran kullanılarak tasarım yapılmaktadır ve bu unsurlar aracılığıyla anlam kurgulanmaktadır (Dondis, 1989: 20).

Görsel bir tasarımda algıyı yönlendiren unsurlar, temel tasarım elemanları ve imgelerdir. Avgerinou'ya göre görsel dilin temel bileşenleri yani nokta, çizgi, şekil, form (biçim), boşluk, doku, ışık, renk, hareket gibi tasarım unsurlarının ve görsellerin yaratım süreci bilgisine sahip olma, görsel işaret ve semboller ile ortak sosyal anlamlarını bilme, eleştirel bakış, görsel düşünme, görsel okuryazar olmak için gerekli olan temel yeterlidir (Avgerinou, 2009: 29). Bu sebeple görsel tasarım ilke ve prensipleri ile kompozisyon bilgisi, görsel okuryazarlık yetisinin elde edilmesinde çok önemlidir.

Temel tasarımı (basic design) oluşturan nokta, çizgi, doku, renk vb. gibi tasarım elemanları ile oran ve boyut, denge, ritm, bütünlük vb. gibi tasarım ilkeleri görsel okuryazarlığın temel birimleridir. Sanat ve tasarım çalışmalarında, medya iletilerinde bu birimler aracılığı ile kompozisyon oluşturularak ve imgeler kullanılarak, anlam inşa edilmektedir. Bu nedenle temel tasarım bilgisine sahip olmak görsel okuryazar olmak için gerekli görülmektedir.

3. TEMEL TASARIM EĞİTİMİ

Temel tasarım eğitimi görme olayını merkeze almakta, görsel bir dil sistematize etmeye çalışmakta ve yöntemlerini buna göre geliştirmektedir. Sanat eğitiminin öğretilbilirlik boyutları ile oluşturduğu görsel ve psikolojik temelli olan bu dil, sanatı anlamada ve yaratıcı sanatsal faaliyetlere alt yapı oluşturmada bir araç olmaktadır (Seylan, 2005: 17). Temel tasarım eğitiminin tasarım ilke ve elemanlarından oluşan kuralları aracılığıyla yarattığı ortak dil, algı yoluyla evrensel bir uzlaşma alanı oluşturmaktadır. Bu kurallar, yeni bir tasarım planlanmasının yanı sıra görsel unsurlar içeren her nesnenin (görülen herşeyin) tanımlanması ve betimlenmesinde kullanılmaktadır.

Tasarım ilkeleri, tasarım sürecini kolaylaştırır ve problem çözümüne yardımcı olur. Bu ilkelerin bazen hepsinden yararlanabildiğimiz gibi bazen bazıları da kullanılabilir. Bu ilkelerin binlerce versiyonunun ve bir arada kullanımının sonuçlarını görmek mümkündür. Aynı zamanda bu ilkeler eserlerin tasarımları kadar, eserin eleştirisi ve değerlendirilmesinde de önem taşımaktadır (Civcir, 2015: 317).

Temel tasarım eğitimi ile bütün görsel sanat alanlarında temel düzeyde bir iletişimi sağlayabilecek temel terminolojinin, temel teknik-malzeme ve entellektüel yöntemlerin kullanma yetisinin kazandırılması; çeşitli sanat ürünlerine ait temel görsel çözümlenmeleri yapabilme becerisinin geliştirilmesi hedeflenmektedir (Seylan, 2005: 21-22).

Görsel okuryazarlık, temel tasarım eğitimi ile kazandırılması hedeflenen temel terminoloji üzerinden yürütülmektedir. Görsel okuma etkinliği, bir tasarımcı ya da bir sanatçının görsel anlatım için kullandığı unsurlar ile oluşturduğu örüntünün çözülerek tekrar anlama dönüşümünden ibarettir. Bu döngü, görsel düşünme sürecinin bir parçasıdır. Okuryazarlıktan farkı ise dili oluşturan söz dizimi (syntax) nesnel bir

yapıya sahiptir. Görsel dili oluşturan temel tasarım unsurlarının oluşturduğu görsel örüntü ise daha öznel bir yapıdadır. Söz konusu öznellik ile her bireyin, aynı görseller üzerine farklı yorumlar yapabilme olasılığı kastedilmektedir. Bireylerin sahip olduğu farklı kültür ve yaşantılar, görsel belleğin içeriklerinin de farklı olmasına neden olmaktadır. Bu sebeple aynı görsel unsurlar farklı kültürden gelen ya da aynı kültürden gelen ancak farklı geçmişlere sahip bireyler için farklı anlamlara sahip olabilir. Bu nedenle görsel okuma öznel yorumları içerebilmektedir. Tasarım sürecinde de aynı durum geçerli olmaktadır. Tasarımcının öznel yargılarını çalışmalarında yansıtarak özgün ürünler ortaya koyabilmesi için iyi bir temel tasarım eğitimi önemli görülmektedir.

Nokta, çizgi gibi tasarım öğelerinin yazınsal dildeki sözcükler gibi bir dil fonksiyonu yerine getirdiğinden daha önce söz edilmişti. İster sözel, isterse görsel dil olsun onu sıradan kullanım dışına çıkaran şey, o dilin diziliminin (syntax) yeni bağlamlar oluşturarak yeni çağrışımlar yaratacak bir biçimde kullanılması ve ilk kez fark edilen bir unsurun yaşattığı hazı verecek orijinalliği taşıması olabilir. Bir şiir, günlük konuşmalarda kullanılan sözcüklerle yazılır. Şiir yazmak için ayrıca özel sözcükler yoktur. Ama aynı sözcükler değişik çağrışım boyutları yaratılarak kullanılabilirse şiir adına verdiğimiz bir dışavurum formu oluşur. Böylece oluşan form, yerine başkası konulamayacak özel bir bağlamdır. Görsel dilde de anlatım zenginliği, önce uygulayıcısının deneyimlerine ve iç dünyasına dayanmaktadır (Seylan, 2005: 118).

Görsel okuryazarlık becerisinin önemli bir kısmını oluşturan görsel algının geliştirilmesinde ve görsel okuma deneyimi üzerinde etkisi olan görsel duyarlılığın gelişiminde temel tasarım eğitimi önemli bir rol üstlenmektedir. Görsel duyarlılıkla ilgili bir örnek vermek gerekirse;

"tecrübeli bir mikroskobistin bir slaytta göreceği belirli detayları acemi göremez. Ya da biri daha bilgili iki arkadaş aynı dünyayı farklı görebilmektedir. İkisi de normal görüşe sahip ve aynı çevreden yansıyan ışığın etkisindedir. Ancak görme, bir duyudan daha fazla bir şeydir. Görme duyuları, görsel hafıza ile birlikte hareket etmektedir. Bilgili gözlemci, az bilgili arkadaşından daha çok şey görür. Çünkü gelen görsel duyumlara uyum sağlamak için daha zengin deneyime sahiptir" (Gürer ve Gürer, 2014: 116).

Temel tasarım eğitimi, bu örnekte söz edilen görsel hafıza, bilgi ve deneyimin sağlanmasına yardımcı olmaktadır.

Temel tasarım eğitimi; doğayı algılama, görme, arşivleme, görsel bilinci yaratma, bilinçaltı süzgecinde depolama ve yeniden yorumlama, estetik kuram ve bilgi ile harmanlayarak yeni tasarımlar üretmeyi amaçlar. Birey bu birikimleri sayesinde yaşam kültürleri ve insanlığın kazanımı olan geçmişten günümüze gelen değişik yaşam kültürleri birikimi işaretlerini okuyabilir (Civcir, 2015: 7). Böylelikle birey, temel tasarım eğitimi ile görsel deneyim ve görsel kültür birikimi edinerek görsel okuryazarlık yetisi için bilişsel ve duyuusal altyapıya sahip olur.

Temel tasarım eğitimi süresince dünya sanatı ve farklı kültürlerle ait tasarımlar, ünlü sanat eserleri ve farklı disiplinlere ait görsel ürünler incelenmektedir. Temel Tasarım derslerinde bir kavramın ya da tekniğin anlatımında kültürel olan, görsel kültür mirası içinde yerini almış sanat, tasarım ya da medya ürünlerinden yararlanılmaktadır. Tasarım süreci sonunda varılmak istenen sonuç için temel tasarım ilke ve elemanları aracılığı ile görsel okuma ve değerlendirmeler yapılmaktadır. Buradan anlaşılacağı gibi temel tasarım eğitimi, içerik ve süreç olarak görsel okuryazarlığın önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Aynı zamanda temel tasarım eğitimi süresince görsel okuryazarlık önemli bir araç işlevi görmektedir. Görsel okuryazarlık ve temel tasarım ilke ve elemanları birbirini tamamlayan ve iç içe geçen iki unsurdur. Bu nedenlerden temel tasarım eğitimi, görsel okuryazarlık yetisinin gelişiminde önemli görülmektedir.

4. SONUÇ

Görsel okuryazarlık yetisi için görselleri bileşenlerine ayırabilme; görselleri meydana getiren her bir öge ile ilgili bilgi edinme ve yorum yapabilme deneyimi sahip olunması gerekenlerin başında gelmektedir. Temel tasarım eğitimi bu ihtiyaçlara karşılık gelmekte ve görsel okuryazarlık becerisinin temel düzeyde kazanılmasına katkı sağlamaktadır. Aynı zamanda görsel okuryazarlık yetisinin kazanılmasında önemli bir basamak olarak görülmektedir. Bunun yanı sıra, önceleri görsel sanatlarla ilgili eğitim alan bireylerin öncelikli olarak görsel okuryazar olması beklenirken, günümüzde görsellerin günlük yaşamın içinde oldukça fazla yer alması nedeniyle görsel okuryazarlık, her birey için gereksinim haline gelmiştir. Bu nedenle görsel okuryazarlık eğitimi, günümüz koşullarında her birey için gerekli ve önemlidir. Yaşadığımız görsel kültür çağının açmazlarına karşı bilinç ve farkındalık geliştirmek; görsel iletişim becerisi ve estetik beğeni düzeyini çağdaş seviyeye taşımak amacıyla, temel tasarım eğitimi ve görsel okuryazarlık pratikleri; ülkemizde ilk, orta ve yüksek öğrenimin her kademesine uygun düzeylerde ilave edilerek her bireye ulaştırılmalıdır.

KAYNAKÇA

AUSBURN, Lynna J. ve AUSBURN, Floyd B. (1978). "Visual Literacy: Background, Theory and Practice", *Innovations in Educations & Trainings International*. S.15-4, s.291-297.

- ARNHEİM, Rudolf (2012). *Görsel Düşünme*, Çev: Rahmi Ögdül, İstanbul: Metis Yayıncılık.
- AVGERINOU, Maria (2009). "RE-viewing Visual Literacy In The "Bain d' Images" Era", *TechTrends*. S. 53-2, s.28-34.
- AVGERINOU, Maria ve ERICSON John (1997). "A Review of The Concept of Visual Literacy", *British Journal of Education Technology*. S.28-4, s.280-291.
- BRILL, Jennifer M., KIM, Dohun, BRANCH, Robert Maribe (2007). "Visual Literacy Defined-The Result of a Delphi Study: Can IVLA (operationally) Define Visual Literacy", *Journal of Visual Literacy*. S.27-1, s. 47-60.
- CİVCİR, Esmâ (2015). *Temel Tasarım ve Tasarım İlkeleri*. Ankara: Akademisyen Kitabevi.
- ÇAKIROĞLU, Elif (2014). Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının Görsel Okuryazarlığa İlişkin Görüşleri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Denizli: Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- DONDIS, Donis A. (1989). *A Primer Of Visual Literacy*. The MIT Press Cambridge.
- ELKINS, James (2003). *Visual Studies A Skeptical Introduction*. Routledge.
- GÜRER, Latife ve GÜRER, Gül (2004). *Temel Tasarım*. İstanbul: Birsen Yayınevi.
- PARSA, Alev Fatoş (2004). Televizyonda Görsel-Okuryazarlık ve Anlamlandırma: Tv Reklamlarının Anlamlandırılmasında Görüntünün Rolü ve Göstergibilimsel Çözümlemesi. Doktora Tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- PETERSSON, Rune (2013). Views on Visual Literacy. Journal on Images and Culture. http://vjjc.org/vjjc2/?page_id=214. (son erişim tarihi: 5.5.2016).
- SEYLAN, Ali (2005). *Temel Tasarım*. Samsun: Dağdelen Basın Yayın Ltd. Şti.
- YILDIZ, Melda Ö. (2012). "Görsel Okuryazarlık Üzerine", *Marmara İletişim Dergisi*. S.19, s. 64-76.